

## کارگیری و ریکستن

### پیشه کی:

زانستی کارگیری پیداویستیکی گرنکه له پیداویسته کانی ژبانی روژانه بو مروؤ به تاییه تی سهرده می نیستا به سهرده میکی خیرا ناسراوه، نهوش وا دهکات که مروؤ شیوازیکی زانستی له کارگیری ره چاو بکات له ژبانی روژانه دا چونکه یارمه تی ده دات له سهرکه وتن و پیکانی نامانجه کانی.

### - گرنکی کارگیری

فرهوان بوونی ئهرك و چالاکیه کانی دهولت و زیادبوونی ئهركه کانی راستییه که له سهرتاسه ری جیهان دانی بی دراوه به جیاوازی سیسته می سیاسی دهولت، ولاتی سهرده می کیسه کانی خوین چاره سهر ده کهن، نهک تنها له نیستای کومه لگا کانیان به لکو له داهاتووشدا، به تاییه تی له لایه نی ئابووری و زوربوونی دانیشتووان، زوربوونی ئهركه کانی دهولت، گرنکی کارگیری زیاتر دهکات به تاییه تی وهک ئامرازیکی جیه جیکردن و گورپانکاری له م قوناغه دا.

نمونه: کیسه ی دارایی ولاتان وهک یونان و پورتوگال که نیستا سهرجه م ولاتانی جیهان له ریگای رۆلی کارگیریانه وه ههولتی چاره سهر کردنی دهه دن.

### - گرنکی کارگیری له بواری وهرزشدا :-

کارگیری رۆلیکی سهره کی ده بینیت له سهرجه م بواریه کانی پهروه ده ی وهرزشی چ له سهر ئاستی ده زگای وهرزشییه کان یان له سهر ئاستی ده زگای پهروه ده یی، ههروه ها له سهر ئاستی تپه وهرزشییه کانیش، گرنکترین نهو خالانه ی که رۆل و گرنکی کارگیری له پهروه ده ی وهرزشی به دیار ده خه ن بریتین له :-  
یه که م: پهروه ده ی وهرزشی جوریکی گرنکه له جوره کانی پهروه ده چونکه پهروه ده ی وهرزشی له ریگای جولانه وه دا له لهش دا ههول ده دات بگاته نهجامی مروؤقیکی لیها توو که توانای جهسته یی و بیر کردنه وه و دهروونی و کومه لایه تی هاوسه نگه، نه م مروؤفهش له ژیر سهرپه رشتی رابه رایه تی زیرهک و تیگه یشتو بییت.

دووه م: ههروهک ده زانین کارگیری دوور که وتنه وه یه له هه په مه کی، هه ر بواریکی په وروده ی وهرزشی پیوستی به شیوازیکی زانستییه دوور له ریکه وت، ئاشکراشه له وانه شکست هیان چاره نووسی یه کیلک له بواریه کانی پهروه ده ی وهرزشی بییت کاتیک کارگیری به شیوه یه کی دروست نه بییت.

سىيەم: كارگىپرى چوارچىۋەى كارىكى روونە كە بەپىي كار كىردن ئامانجە كان بىر نابن ھەروھە لەرپرەوى خوى دەرناچىت، بەرپوھەبەرى يانە كاتىك پلان دانانىت و كارى پى ناكات و رىكخستى باش نابىت ئەوھ ناتوانىت ئامانجە كانى بەپىنەتەدى، ھەروھە قۇتبانجە كانى پەرورەدى وەرزشى كە پشت بە پلانكى زانستى نابەستىت ئەوھ زۆر زەھەتە بەرنامە كانى خوى بەپىي پرۆگرامە كان جىبەجى بكات، ئەو ئامانجەش مەبەستى پەرورەدى وەرزشىيە، لەرپىگەى كارگىپرى باش دەتوانىت قۇناغە كانى كار كىردن دىارى بكەيت و لەقۇناغىكەوھ بۇ قۇناغىكى دىكە بچىتە پىش.

نمونه: - پۆستى كارگىپرى يانە لە ئەوروپا گىرنگىزىن پۆستە، چونكە ئەو كەسە پلانى يانەو مەبەستە كانى بۇ چەند سالىك بەدىار دەخات.

چوارەم: - كارگىپرى چالاكىيەكى زىندوھە كە بەروبوومى كارىكى بەكۆمەلە، كارە كانى كۆمەل پۆستى بە پلان و رىكخستن و بەدوچوونە تا گەپشتن بە ئامانجە كان.

نمونه: پلانى ژاپون لەبواری وەرزشى كە بەرپىكخستن و پلان دانان بووھ ھىزىكى كارىگەر لە جىھانى وەرزشدا.

پىتجەم: كارگىپرى ھونەرە واتا ھەر كەسىك بەم كارە ھەلدەستىت پۆستە زىرەك و لىھاتوو پىت، ھەر كەسىك سەر كەوتوو پىت لە كارە كەى خوى مەرج نىبە كارگىپرىكى بەتوانا پىت.

### - گىرنگى كارگىپرى ئە چەرخى تازە:

زۆر ناو و نازناو لە چەرخى ئىستا دەست نىشانكراوھ وەك چەرخى ئاسمانى، چەرخى زانىارى، چەرخى پەيوەندى، چەرخى شۆرشى زانستى، چەرخى گۆرانكارىيە كان... ھتە، بەلام ئەگەر بەوردى سەيرى دەوروبەرمان بكەين دەگەينە ناوىكى پىر بەپىست كە ئەوئىش چەرخى رىكخراوھ كان و كارگىپرى، رىكخراوھ كان ئەو دەزگانەن كە كۆمەلگە بەرپوھەدەبەن، ئەوھش چواردەورى مرقى گرتووھ و ھەردەم پۆستىيە بەيە كتر لە دايك بوونى تا كۆچى دوايى لەگەلى دايەو مەحالە خوى لى دووربخاتەوھ.

### - دەستەواژەى كارگىپرى:

كارگىپرى چالاكىيەكى تايبەتە كە پەيوەندى راستەوخوى لەگەل سەرجم بوارە كانى ژيانى مرقەوھە ھەيە، لەھەمان كاتدا ئامرايىكى كارىگەرە بۇ گەپشتن بە ئامانجە كان لەسەرجم بوارە كانى ژياندا، ئەگەر كارگىپرى لەژيانى مرقە دوور كەوتەوھ ئەوھ ژيانى ھەرپەمەكى دىتە شوپىنى و ھەرپەشەى شكستى لى دەكات. كارگىپرى ھونەرى رابەرايەتى كەسە كانە بە ئامانجى جى بەجى كىردنى كارە كان و گەپشتن بە ئامانجە كان، ھونەرە كەش برىتییە لە لىھاتووھ كانى وەر گرتووھ لە پىادە كىردنى زانست بۇ گەپشتن بۇ باشترىن

ئەنجام و بەشىوازىك كە جىڭگاي بايەخى ئەو كەسانەبىت، مۇۋەزىندەۋەرىكى خاۋەن چەندىن لايەنەۋ پىۋىستە بە تواناي تايىبەتى مامەلەى لە گەل بىكرىت.

لەم بوارەدا "دال" دەلىت: زۆربەى زانايانى كارگىرى پىيان وايە كارگىرى سەر كەوتوو پىكھاتوو لە كۆمەلىك فاكىتەر و لىھاتوۋىي و تواناي و ئامادەى كەس كە دەتوانىت كىشە كان دەست نىشان و ئامارو شى بىكاتەۋە، دواتر تواناي چارەسەر كىرەنى ئەو كىشانەى ھەبىت.

كارگىرى تەنھا ھونەر نىبە بەلكو زانستىشە كە پىشت بەشىۋازو لىكۆلىنەۋەى زانستى دەبەستىت لەبە كارھىنەى ئامرازە كانى بەرھەم ھىنان بەتوانايە كى بەرزەۋە، بەھەمان شىۋە پىۋىستە كىشە كان چارەسەر بىكات.

### - پىناسەى كارگىرى:

چەندىن پىناسە بۆ كارگىرى ھەيە، ھەر زانايەك لە بۆچونى خۆى پىناسەى كىرەۋە، ئەمەش گىرنگىر پىناسە كانە:-

كۆنتز:- كارگىرى برىتىيە لە جىبەجى كىرەنى كارە كان لەرىڭگاي كەسانى دىكە.

براۋن:- كارگىرى برىتىيە لە كۆمەلە كارە كانى ھەموو ئەندامانى پىرۆژە كە لە پىناۋ گەشىتن بۆ ئامانج.

فايول:- مەبەست لە كارگىرى پىشېن و پلان و رىكخستىن و دەر كىرەنى فەرمان ھەمانگى و چاۋدىرە.

تىد:- كارگىرى برىتىيە لە ئاراستە كىرەنى كۆمەلە كەسىك كە ھاۋبەشى لە كارىك بەمەبەستى گەشىتن بە

ئامانجى ھاۋبەش.

لويس ئالن:- كارگىرى برىتىيە لەو كارانەى كە بەرپۆبەر ئەنجامى دەدات.

پىترسن بۆلمان:- پىناسەى كارگىرى دەكات بەم شىۋەيە: شىۋازىكە بۆ دىيار كىرەنى ئەرك و ئامانجى

كۆمەلە كەسىكە كە بەيەكەۋە كار دەكەن.

د. عبدالحمىد شرف: پىناسەى كارگىرى دەكات:- كارگىرى سىستەمىكە تواناي جىبەجى كىرەنى

ئامانجە كانى ھەيە لە رىڭگاي ئەو كارانەى كە چەند كەسىك دەيكەن.

بەرپۆبەرى يانە ئامانجە كانى يانە كەى دىنئىتەدى لەرىڭگاي پلان و رىكخستىن و ئاراستە كىرەنى و

بەدۋاچوۋنى كارە كانى كارمەندە كانى و كۆكردنەۋەى ماندوۋوبوۋنە كانىان بەئاراستەى ئەو ئامانجەى كە

پىۋىستە جىبەجى كىرەنى، چۈنكە ناتوانىت بەتەنبا ئامانجە كانى ئەو دەزگا ۋەرزىشە بەئىتەدى.

## - کارگيري نه بواری و ورزشی

کارگيري و ورزشی: بریتیه له پرژهی پلان و ریکخستن و رابهرایهتی و چاودیتری کارهکانی نه ندامانی دهزگا و ورزشیهکان و بهکارهینانی همموو داهاتهکان له پیناو گهیشتن به ئامانجهکان، کارگيري و ورزشی هونهری همماههنگی نیوان سهرجهم توخمهکانی کارهکان و بهرههم هینهری و ورزشی له دهزگا و ورزشیهکان و نامادهکردنی بهباشترین شیوهی ریکخراو له پیناو جیهجی کردنی ئامانجهکانی نه دهزگایانه.

و ورزش گرنگی تاییهتی ههیه وهك سهرجهم بوارهکانی دیکهی ژیان پیوستی به کارگيري و ریکخستنی باش ههیه، تاییهتمندان له بواری کارگيري و ورزشی بیردۆزی تیوری گشتیان وروژاند که دهنگونجی له گهل بواری پراکتیکی پرژه که، ههر بویه ئهرکیان به دیار دهخات لهشی کردنهوه و پلان و راپورت و چاودیتری کردنی کارهکانی رۆژانه په یوهست به ئاراستهکانی پیشکتهوتنی بوارهکانی په روهردهی جهستهیی و ورزشی که نهزمونی ههیه، نهوهش هممووی کۆی دهپیتنهوه له کاری کارگيري.

همموو ههول و ئهرکهکانی کاری کارگيري ههول ددهات بگاته دوو ئهنجامی سهرهکی که ئاراستهکهیان تیکهله له گهل بهك:-

- گهیشتن بو ئهنجامی و ورزشی بهرز.

- ههولتی سهرنج راکیشان و کۆکردنهوهی لاوان بو ئهنجامدانی چالاکی و ورزشی به شیوهیهکی بهردهوام و بهریکویینی.

## - توخمهکانی کارگيري:

نه مبابهته له ههنديك له سههراجاوهکان به ئهرکهکانی کارگيري یان کارهکانی کارگيري ناوی دیت، زۆربهی زاناکان کارگيريان بو چهند توخمیک دابهش کردوه، بهبوچوونی من جیاوازه تهنها له روخسارهو ناوهرۆک له لایهن هممووان وه کویه که:

۱- پلان دانان ۲- ریکخستن ۳- دهرکردنی برپار ۴- همماههنگی ۵- چاودیتری.

سهید ههواری کارگيري بو پینج توخم دابهشکرد:

۱- پلان دانان ۲- ریکخستن ۳- برپار ۴- ئاراستهکردن ۵- چاودیتری.

لۆسهرجیلیک بو حهوت توخم دابهش کرد:

۱- پلان دانان ۲- ریکخستن ۳- کارگيري تاکهکان ۴- ئاراستهکردن و رابهرایهتی ۵-

همماههنگی ۶- دانانی راپورت ۷- دانانی بودجه